Regina Rheda - Jelena Bulić

Regina Rheda: Gospođa Carminda i princ / S portugalskog prevela Jelena Bulić

Herofil je pobjegao iz Osnovne škole “Domingos Jorge Velho” i sakrio se u odvodu za kišu. Iz tame, tih kao kamen, gledao je automobil kako se naglo zaustavlja i kako iz njega iskaču jedni te isti ljudi. Utrčali su u školu i brzo izjurili noseći profesora Aristidesa kojim su nahranili automobil.

Dok je rukama gurala učenike kroz vrata, zadihana je ravnateljica gledala kola hitne pomoći. Pospremite stvari i vratite se kući. Nastava je za danas otkazana. A zmija, gospođo Carminda? Svi kući, smjesta. Ja ću se pobrinuti za zmiju.

Ravnateljica je pričekala da i posljednji učenik šestoga razreda ode i zatim uzela dvije tablete za smirenje. Policija bi se mogla svaki tren pojaviti i početi postavljati pitanja – gospođa Carminda trebala bi imati spremne odgovore. Policija ju je uvijek strašila. Jedan nesiguran odgovor, oklijevanje, nervozni drhtaj, i policija bi mogla osumnjičiti ravnateljicu i poslati je u zatvor zbog zločina koji nije ni počinila. O, bože, koraljna zmija slobodno tumara prostorom škole, a gospođa Carminda, oduzeta od straha, sjedi u uredu i izmišlja drame. Iranildes, nađi mi broj Centra za reptile i otrovne životinje.

Gospođa Carminda se bacila u fotelju. Lijepo je imati tijelo, pustiti ga da utone u nešto meko, osjetiti vrhove prstiju, stopala. Lijepo je zijevati. Tablete za smirenje počele su djelovati. Još jedno čudo znanosti. Kad se životinje ne bi žrtvovale u laboratorijima, rekao bi profesor Aristides, medicina ne bi bila gdje je sada, a ona ne bi imala tablete. Zapiši mi broj, Iranildes, ja ću ih nazvati, a ti se možeš vratiti u ured.

Gospođa Carminda dugo je gledala u broj Centra za reptile i otrovne životinje. Lijepo je zaustaviti pogled na brojevima. Za koji trenutak zatražit će pomoć ljudi iz Centra za reptile da dođu i uhvate

eISSN 1847-7755; doi: 10.15291/sic/1.3.lt.4

zmiju. Bez ropstva civilizacija ne bi bila gdje je sada, profesore Aristides, ali i ropstvo je ukinuto jer su ljudi konačno shvatili da se radi o okrutnom anakronizmu.

Na Aristidesovoj fotografiji, koja je visjela između slika profesora nad metalnim ormarima školskog arhiva, nazirao se osmijeh ispod brkova. Htio je postati doktor Aristides, biolog ili paleontolog, doktorand na Harvardu, znanstveni istraživač na Yaleu, pisac znanstvenih knjiga. Ali bio je potrebniji učenicima škole "Domingos Jorge Velho" nego Harvardu, a i nikad nije imao vremena trčati za stipendijama za studij u inozemstvu. Nijedna od triju žena s kojima se oženio i rastao nije bila gospođa Carminda. Bogu hvala, odahnula je ravnateljica. Lijepo je odahnuti. Aristides je imao običaj govoriti da nikad nije bio spreman započeti ozbiljnu vezu s njom. Bogu hvala. Za jednu bivšu glumicu, čiji portet visi u foajeu gradskog kazališta Santa Cruz do Rio Pedroso, i ravnateljicu respektabilne obrazovne ustanove bilo bi sramotno dijeliti postelju s jednim alkoholičarskim profesorčićem, autorom nikad završenih znanstveno-fantastičnih kratkih priča bez glave i repa.

Profesora Aristidesa pratio je loš glas u gradu. Svi su znali da na posao dolazi pijan i da za radnoga vremena zaviruje u bocu jurubebe koju drži u svome pretincu. Ono što nitko nije znao, a gospođa Carminda je tek sumnjala, jest da je krao eter i benzin iz školskog laboratorija kako bi ga udisao. Tu su prostoriju samo zvali laboratorij. Radilo se zapravo o kupaonici prazne ostave koju je gospođa Carminda namjeravala pretvoriti u teatar u slučaju da dođe do nekih sredstava. Profesor je proširio kupaonicu tako što je izrezao zid od trulog drveta koji ju je dijelio od ostatka ostave i postavio novi zid s dva panela. Kroz rupu između panela moglo se prolaziti iz laboratorija u ostatak prostorije. Vrata kupaonice, to jest laboratorija, vodila su u školsko dvorište.

Gospođi Carmindi nije bilo drago vidjeti kako se stari ormar u kupaonici sve više ispunjava tabletama, a još manje priznati da je profesor Aristides nabavio opremu za seciranje i planirao napraviti vivarij u ostavi. Profesor je u vivariju namjeravao držati male životinje i kasnije ih, žive ili mrtve, secirati u laboratoriju pred učenicima, pod izlikom da se radi o ilustriranju njegovih satova biologije. Ravnateljica nije mogla postati suučesnica toga pervertita.

Na portretu iznad ormarića Aristidesovi su brkovi bili mladenački i crni. U stvarnome životu postali su sijedi i žuti od cigareta. Papirić s brojem Centra za reptile i otrovne životinje omotan oko prstiju gospođe Carminde probušio se. Nazvala ih je i zatražila hitnu intervenciju – trebalo je uhvatiti reptila. Iskreno govoreći, taj je centar grozan. Stanovnici grada više su se ponosili tom gadošću

nego gradskim kazalištem. Građani cijele zemlje i oni izvan nje čekali su u redu kako bi mogli promatrati stotine zatočenih i bolesnih životinja koje pate od promjena u ponašanju. Umjesto Centra za reptile i otrovne životinje, gospođa Carminda trebala je nazvati Udrugu za zaštitu životinja i vatrogasce. Tada bi svatko mogao izvršiti svoju dužnost: vatrogasci bi zaštitili ljude od zmije, a udruga za zaštitu životinja bi zaštitila zmiju od ljudi, a dvije bi se organizacije složile oko svega.

Iranildes je ušla u sobu bez kucanja: Došla sam vidjeti treba li vam nešto, mogu li vam ponuditi tabletu za smirenje, gospođo Carminda? Ne, hvala, dobro sam; a i ostala sam bez tableta. Iranildes je tanašnim glasom pitala: Ah, znači, ovaj ste tjedan ranije ostali bez tableta? Gospođa nije odgovorila. Bila je dobra tajnica, ali ponekad previše znatiželjna. Iranildes, sazovi hitni sastanak svih profesora. Zabilježi ovu točku za dnevni red: otkazivanje projekta profesora Aristidesa povodom ove tragedije. I možeš se vratiti u ured.

O kome je Aristides razmišljao kad su ga slikali za taj portret kad se smije s toliko zadovoljstva? Sigurno ne na gospođu Carmindu. Bogu hvala. Da umre, za sobom ne bi ostavio nikoga. Školi sam potrebniji nego svojim genima, ispričavao bi se kad su ga pitali zašto nema djece. Gospođa Carminda bi pokopala profesora kao da je njegova udovica. Kad bi umro, ona bi dobila rat. S pokojnikom bi pokopala i sve svoje poraze, kao i onaj na sjednici vijeća na kojoj se raspravljalo o njegovu projektu. Danas će djeca rezati životinje, sutra vlastitu djecu, a poslije djecu svoje djece, rekla je ravnateljica na sjednici. Ovih se dana, gospodo, može uživo vidjeti kako funkcioniraju organizmi na videu, mogu se secirati umjetni modeli visoke kvalitete, napravljeni od prvorazrednih materijala uvezenih iz Sjedinjenih Američkih Država, i to Made in China. Profesor Aristides je odgovorio: Ali životinje su anestezirane prije seciranja i ne pate! Pate, da, pate! Gospođa Carminda je zagrmjela, gutajući bez vode tabletu za smirenje koju joj je tajnica dodala ispod stola. Životinje pate kad su uhvaćene, pate u zatočeništvu, pate zbog straha! Profesor je ustao i uperio pogled na svakog od sudionika kako bi od njih na silu iskamčio potporu: Ali tko ne pati na ovome svijetu, gospodo? Koliko priča o boli i očaju svatko od nas može ispričati? Zašto bismo mi ljudi morali sami patiti i od toga poštedjeti životinje? Zar životinje ne pate kad su u svom prirodnom okolišu? Budimo odrasli. Budimo realistični. Budimo znanstveni. Patnja je dio života.

Svatko se prisjetio količine neizdržive boli, bio to bubrežni kamenac, srčani udar, udarac u testise, težak porod ili gubitak djeteta. Nije pošteno da nosimo taj teret sami. Takva se bol mora podijeliti s drugim stvorenjima na svijetu, počevši s onima koja se ne mogu sama obraniti. Projekt vivarija su odobrili svi osim gospođe Carminde.

Ali ravnateljica nije mogla dopustiti da profesor Aristides uveća umjesto da smanji patnju na svijetu. Uz pomoć Iranildes uspjela je odgoditi projekt na dvije godine, tvrdeći da za njega nema sredstava. Profesoru je dojadilo čekati renoviranje ostave i odlučio je dovesti prvog gosta u budući vivarij, žapca kojeg je pronašao u lokvi zaostaloj poslije kiše. Jedan je učenik donio koraljnu kobru koju je uhvatio radnik na farmi njegova oca. Profesor je uredio nastambu za žapca, s kamenom i zdjelom vode. Zmiji je napravio malenu kuću od starog akvarija koji je prekrio staklenom pločom i uz rub ostavio malo prostora za zrak. Neki su se profesori žalili na blizinu otrovne zmije – ipak je to bila opasnost i za djecu i za odrasle. Ali gospođa Carminda se pobrinula da reptil ondje i ostane: Vi ste odobrili vivarij sa životinjama koje bi profesor secirao, zar ne? E, pa sada se morate suočiti s posljedicama.

Gospođo Carminda, stigli su ljudi iz Centra za reptile, rekla je Iranildes, otvorivši vrata i gurnuvši glavu u ured. Ravnateljica se oslobodila Aristidesovih brkova i pozdravila ih. Područje valja izolirati. Zmiju treba uhvatiti do mraka. I onda će ostatak svog života u strahu ostati zatočena.

Herofil je vidio automobil kako brzo odnosi gospođu Carmindu. Sklupčana u rupi u odvodu, koraljna se zmija odmarala. Neki joj je automobil smrvio dio tijela dok je prelazila cestu. Ali još je bila živa. Herofil i zmija držali su jedno drugo na oku.

Herofil. Kako je staromodan taj Aristides. Anakron. Poput onih likova iz njegove znanstvene fantastike, promrmljala je gospođa Carminda, pritišćući papučicu gasa. Profesor je žapca nazvao Herofil u čast poznatog anatoma i briljantnog obducenta koji je živio u Grčkoj tri stoljeća prije Krista. Mogao je izabrati modernije ime, nekog suvremenog znanstvenika, na primjer... Gospođa Carminda prebirala je po mislima, nije se mogla sjetiti nijednog imena, trebala ih je istražiti... Kako ono, onaj iz Cosmosa, Carl Sagan. Ili onaj tetraplegičar koji govori kroz računalo, Stephen Spielberg. Kako je samo Aristides nazvao zmiju, ravnateljica nije znala, ali načula je da ju je nazvao Carminda.

Kod kuće ravnateljica je u hladnjaku potražila nešto za ručak. Nije bila gladna, ali trebala je staviti nešto u sebe. Poslije će iskoristiti slobodno poslijepodne kako bi posjetila staru prijateljicu koja volontira u gradskom kazalištu. Podgrijala je neki ostatak pite od iznutrica. Nitko neće zatražiti obdukciju Aristidesova tijela. To nije bilo potrebno jer on nije bio mrtav. Ali ako umre i policija zatraži sadržaj njegova želuca, naći će ostatke tableta za smirenje koje je gospođa Carminda običavala uzimati. Iranildes će reći policiji da se u tjednu kad se dogodila tragedija ravnateljičina zaliha tableta ispraznila ranije od uobičajenog. Istražitelj će njuškati i na kraju će otkriti da je gospođa Carminda ubacila nekoliko tableta u bocu alkohola koju je profesor držao u pretincu.

Gospođi Carmindi je pozlilo od pite i vratila je ostatak u hladnjak. Pa da je i na muke stave, poreći će da mu je stavila tablete u piće. Reći će da je Iranildes imala pristup tabletama. No, tajnica je znala biti naporna, ali ne i zla. Prema ravnateljičinu mišljenju, upravo je Aristides ukrao tablete i pomiješao ih s pićem kako bi pojačao učinak alkohola. Verzija gospođe Carminde o incidentu pojasnila bi stvari i zaključila slučaj.

Pobrinula se da bude prisutna na satima vivisekcije kako bi mogla nadgledati djecu jer se bojala da bi netko mogao dirati koraljnu zmiju. Da izbjegne gužvu u vivariju za vrijeme nastave, zamolila je profesora da večer prije žapca ostavi u laboratoriju u maloj kutiji. Profesor je to i učinio. Na kraju dana ravnateljica je poslala jednog radnika da akvarij sa zmijom premjesti s uobičajenog mjesta onamo gdje se nalazio žabac. Zašto je gospođa Carminda tražila da se zmija premjesti? Znate kakvi su učenici, istražitelju. Po prirodi buntovni. Tako što sam zmiji i žabi zamijenila mjesta, navela sam moguće prijestupnike na krivi trag. Pametno, rekao bi istražitelj. Potreban je sav oprez da se osigura sigurnost učenika, a ravnateljica je čak prostor akvarija zagradila ciglama. I učinila je još nešto, na dan vivisekcije ugasila je svjetla u vivariju kako si obeshrabrila znatiželjne učenike da ulaze jer poznato je da se djeca boje mraka.

A nesreća se, istražitelju, dogodila ovako. Pijan, drogiran i, vjerujem, pod utjecajem etera i benzina, profesor je krivo uhvatio žapca u ruku i pritisnuo njegove parotidne žlijezde. Žlijezde su ispustile otrov koji je štrcnuo ravno u njegovo oko. Upaljenog oka, jadnik se spotaknuo i pustio žapca da pobjegne. Vodozemac se uputio prema vivariju i nestao u mraku u smjeru svoje nastambe. Profesor je potrčao za njime i ne primijetivši cigle koje sam dala postaviti oko akvarija spotaknuo se o njih. (U tom trenu gospođa Carminda rukama će pokriti lice kako bi zatomila plač).

Nažalost, profesor je pao na akvarij sa zmijom. Čula sam kako se staklo razbija i pobojala sam se da bi reptil mogao pobjeći i ugristi Aristidesa. Ali moja su najveća briga bila djeca. Sve sam ih izgurala kroz vrata koja vode na dvorište i trčala zajedno s njima do škole. U meni se probudio instinkt, nagon da zaštitim djecu i premda sam nešto starija i izvan forme... Nemojte tako, gospođo Carminda. Kažem vam, gospodine, iako sam već pomalo potrošena, uspjela sam ih prestići. Svaka čast, gospođo, ali sigurno niste potrošeni.

Telefon gospođe Carminde je zazvonio, riiiing. Nije bilo razloga da se brine zbog policije, obdukcije ili zatvora. Riiing. Profesoru je pružena medicinska pomoć. Samo deset posto onih koje ugrize koraljna zmija umru od ugriza. Riing. Gospođo Carminda? Ovdje Centar za reptile i otrovne životinje. Našli smo zmiju u odvodu u blizini škole. Bolje rečeno, našli smo njezin dio. Žabac kojeg smo pronašli u blizini vjerojatno je pojeo ostatak. Uhvatili smo žapca. Ako želite, možemo mu otvoriti želudac da provjerite je li ostatak zmije uistinu unutra. Brinut ću se o njemu, reče gospođa Carminda. Gospođo, što ćete? Posvojit ću žapca. To je Herofil, to samo može biti Herofil, naša školska maskota.

Gospođa Carminda imala je velik vrt s fontanom u sredini. Na nju će postaviti rešetku kako Herofil ne bi odlutao kod susjeda. Njih će dvoje i dalje biti dobar par sve dok žabac ne umre od starosti. Tu će noć gospođa Carminda dočekati Herofila s pitom od iznutrica za večeru.

Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License